

Naslov:
Steinsieck, Annemarie

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Annemarie Steinsieck (21.09.1889. - 29.08.1977.), njemačka glumica.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1889-1977 g.

Funkcije:
Glumica

Naslov:
Ralph, Louis

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Louis Ralph (17.08.1884. - 09.1952.), austrijski glumac i redatelj.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1884-1952 g.

Funkcije:
Glumac

Naslov:
Horney, Brigitte

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Brigitte Horney (29.03.1911. - 28.07.1988.), njemačka glumica. Pohađala glumačku školu u okviru berlinskog Deutsches Theatera. Na filmu se prvi put pojavljuje 1930. (zv. film Rastanak R. Siodmaka). Nakon toga nastupa u više od 40 filmova. Najzapaženije uloge dala je u filmovima *Zeleni domino* (H. Selpin, 1935.), gdje tumači dvostruku ulogu majke i kćeri, i *Pustolovine baruna Münchhausena* (J. von Baky, 1943.), kao ruska carica Katarina. Nakon rata, 1946–49. članica je kazališta u Zürichu, a od 1953. nastupa u Deutsches Theateru u Göttingenu. U tom razdoblju glumila je u manje zapaženim filmovima.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1911-1988 g.

Funkcije:
Glumica

Naslov:

Jannings, Emil

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Emil Jannings (23.07.1884. – 02.01.1950.), njemački filmski i kazališni glumac švicarskoga podrijetla. Profesionalni glumac od osamnaeste godine, od 1914. bio član berlinskoga Deutsches Theater M. Reinhardta. Iste godine debitirao je i na filmu. Funkcionalno prilagodivši kazališni stil filmu, postao je vodeći karakterni glumac njemačke kinematografije, nastupajući s podjednakim uspjehom u ulogama nadmoćnih osoba, npr. kao Henrik VIII. u filmu Anna Boleyn (1920.) E. Lubitscha ili kao Mefisto u Faustu (1926.) F. W. Murnaua, i ulogama deklasiranih i degradiranih osoba, npr. u filmovima Posljednji čovjek (Der Letzte Mann, 1924.) F. W. Murnaua i Plavi anđeo (Der Blaue Engel, 1930.) J. von Sternberga, koji je obilježio njegov uspješni prijelaz u zvučni film. Potkraj 1920-ih nastupao je povremeno i u Hollywoodu: dobitnik je prvog Oscara uopće (1929. – za uloge u filmovima Put svega živoga – The Way of All Flesh, 1927., V. Fleminga i Posljednja zapovijed – The Last Command, 1928., J. von Sternberga).

Mjesto:

Berlin

Pravni status osobe:

fizička osoba

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1884-1950 g.

Naslov:

Junkermann, Hans

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Hans Junkermann (24.02.1872. - 12.06.1943.), njemački glumac.

Mjesto:

Berlin

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Njemački

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1872-1943 g.

Funkcije:

Glumac

Naslov:
Hildebrandt, Hilde

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Hilde Hildebrandt (10.09.1897. - 27.05.1976.), njemačka glumica.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1897-1976 g.

Funkcije:
Glumica

Naslov:
Kunneke, Eduard

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Eduard Kunneke (27.01.1885. - 27.10.1953.), njemački skladatelj i dirigent. Poznat po svojim operetama, operama, kazališnoj glazbi i nekim orkestralnim djelima. Nakon stjecanja školske diplome preselio se 1903. u Berlin gdje je studirao muzikologiju i povijest književnosti.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1885-1953 g.

Funkcije:
Skladatelj

Naslov:

Höflich, Lucie

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Lucie Höflich (20.02.1883. - 09.10.1956.), njemačka glumica. Nastupala na mnogim njemačkim pozornicama; 1903–33. bila je članica Reinhardtova Deutsches Theatera u Berlinu. Osim uloga u djelima W. Shakespearea i F. Schillera, istaknula se u dramama H. Ibsena (Nora) i G. Hauptmanna (Roza Bernd, Kočijaš Henschel). Snimila je više filmova sa suprugom E. Janningsom.

Mjesto:

Berlin

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Njemački

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1883-1956 g.

Funkcije:

Glumica

Naslov:

Pabst, George Wilhelm

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Georg Wilhelm Pabst (27.08.1885. - 29.05.1967.), njemački filmski redatelj austrijskoga podrijetla. Dvije godine studirao na Bečkoj akademiji za primijenjenu umjetnost, 1905. u Zürichu učio glumu i nastupao u kazalištu. Potom glumio pa režirao u Salzburgu i Berlinu, a 1910. u njemačkom kazalištu u New Yorku. Nakon I. svjetskog rata ponovno u Beču i Berlinu, gdje je glumio i na filmu. Od 1922. bio scenarist i asistent režije u filmovima Carla Froelicha, a kao redatelj debitirao 1923. filmom Blago (Der Schatz) pod utjecajem ekspresionizma. Jedan od vodećih njemačkih i svjetskih redatelja postao je filmom Ulica bez radosti (Die Freudlose Gasse, 1925.); prikazujući tragične živote stanovnika u jednoj bečkoj ulici za ekonomske krize nakon I. svjetskog rata, taj film reprezentativan je za struju tzv. uličnih filmova (Strassen Filme). Slijede onirička ilustracija Freudove psihoanalize Tajne jedne duše (Geheimnisse einer Seele, 1926.), Ljubav Jeanne Ney (Die Liebe der Jeanne Ney, 1927.), prema romanu I. Erenburga, te po mnogim mišljenjima njegov najuspjeliji film Pandorina kutija (Die Büchse der Pandora, 1928.).

Davši značajan prinos svim strujama njemačkoga nijemoga filma, a socijalnomu i psihološkom filmu i u svjetskim razmjerima, Pabst je uspješno prihvatio zvučni medij antimilitarističkim filmom Zapadno bojište 1918 (Westfront 1918, 1930.), adaptacijom Brechtove Prosjačke opere (Die Dreigroschenoper, 1931.) i dramom Drugarstvo (Kameradschaft, 1931.), koja je propagirala zbližavanje među narodima. Nakon dolaska nacionalsocijalista na vlast, do 1939. režirao je u inozemstvu, a od 1939. u Beču, što je izazvalo reakcije antifašističkih krugova u svijetu, iako Pabst nije režirao ni jedno pronacističko djelo. Povukao se 1957. godine. Ostali značajniji filmovi: Kriza (Abwege, 1928.), Dnevnik izgubljene (Das Tagebuch einer verlorenen, 1929.), Don Quijote (1933., s F. I. Šaljapinom u naslovnoj ulozi) i Gospođica doktor (Mademoiselle Docteur, 1939.) – oba u Francuskoj, Komedijaši (Komödianten, 1941.), Paracelsus (1943.), Proces (Der Prozess, 1948.).

Mjesto:

Beč (Austrija)

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Njemački

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1885-1967 g.

Funkcije:

Redatelj

Naslov:
Desni, Xenia

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Xenia Desni (19.01.1894. - 27.05.1962.), glumica iz razdoblja nijemog filma, rođena u Ruskom Carstvu. Uglavnom se pojavljivala u njemačkim filmovima.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1894-1962 g.

Funkcije:
Glumica

Naslov:
Alexander, Georg

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Georg Alexander (03.04.1888. - 30.10.1945.), njemački filmski glumac.
Također je režirao niz filmova tijekom nijeme ere.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1888-1945 g.

Funkcije:
Glumac

Naslov:
Weiss, Helmut

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Helmut Weiss (25.01.1907. - 13.01.1969.), njemački glumac, scenarist i filmski redatelj.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1907-1969 g.

Funkcije:
Glumac

Naslov:

Sandrock, Adele

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Adele Sandroock (19.08.1863. - 30.08.1937.), njemačka glumica nizozemskog podrijetla. Karijeru otpočinje vrlo mlada na berlinskim scenama 1879. godine. Kao jedna od najboljih glumica njemačkog jezičnog područja proslavila se u bečkom Volkstheateru i Burgtheateru, te u berlinskom Deutsches Theateru M. Reinhardta. Na filmu debitira 1911. godine. Sve do smrti u ogromnom broju filmova igra uloge potpuno različite od kazališnih: karakterne likove energičnih, autoritativnih starijih dama, ponekad sa smiješnim crtama; specifičnim smislom za humor postigla je i ogromnu popularnost.

Mjesto:

Berlin

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Njemački

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1863-1937 g.

Funkcije:

Glumica

Naslov:
Albers, Hans

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Hans Albers (Hamburg, 22.09.1892. - 24.06.1960.), njemački pjevač i glumac. Smatra se jednim od najvažnijih i najpopularnijih njemačkih glumaca dvadesetog stoljeća. Nakon niza uloga u filmovima nijemog razdoblja, prvi put je zapažen kao Mazeppa u filmu Plavi anđeo (J. von Sternberg, 1930.).

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1891-1960 g.

Funkcije:
Pjevač i glumac

Naslov:

Lamprecht, Gerhard

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Gerhard Lamprecht (06.10.1897. - 04.05.1974.), njemački filmski redatelj, scenarist i filmski povjesničar. Po povratku iz I. svjetskog rata otpočine filmsku karijeru kao scenarist. Režira od 1921., često prema književnim predlošcima. Jedan je od rijetkih njemačkih redatelja 20-ih godina koji nije sudjelovao u ekspresionističkom pokretu. Prvi uspjeh postiže ekranizacijom romana Thomasa Manna Buddenbrookovi (Die Buddenbrooks, 1923.). Među vodeće njemačke redatelje svrstava se dramom Zloglasni (Die Verrufenen/Der fünfte Stand, 1925.) i oštrom socijalnokritičnom studijom o djeci iz sirotinjskih četvrti Nezakoniti (Die Unehelichen, 1926.). Poznat i izvan Njemačke postaje filmom za djecu Emil i detektivi (Emil und die Detektive, 1931.); scenarij je po istoimenomu slavnom romanu E. Kästnera napisao B. Wilder.

Mjesto:

Berlin

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Njemački

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1897-1974 g.

Funkcije:

Redatelj

Naslov:

Oswald, Richard

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Richard Oswald (05.11.1880. - 11.09.1963.), njemački redatelj i producent austrijskog podrijetla. U Beču privatno uči glumu i otpočinje kazališnu karijeru. Od 1910. u Düsseldorfu (gdje glumi i na filmu), a od 1913. u Berlinu (gdje se kao dramaturg i reklamni agent potpuno posvećuje filmu). Redateljsku karijeru počinje pacifističkim filmom *Željezni križ* (*Das eiserne Kreuz*, 1914.) koji, zbog početka I svj. rata, nikad nije prikazan. Vrlo plodan i komercijalno uspješan, 1916. osniva vlastitu proizvodnu kuću Richard Oswald-Film GmbH. Razvivši se postupno u jednoga od značajnijih njemačkih redatelja nijemog razdoblja, režira najrazličitije žanrove: melodrame (npr. *Jettchen Gebert*, 1918., u 2 dijela; *Kolo – Das Reigen*, 1920.), filmove fantastike (npr. *Hoffmannove priče – Hoffmann's Erzählungen*, 1915.; *Strašne priče – Unheimliche Geschichten*, 1919.; *Kurfürstendamm*, 1920.), povijesne filmove (npr. *Lucrezia Borgia*, 1922.), pustolovne filmove, ekranizacije književnih djela, socijalnokritičke filmove kao i dr. Godine 1933. emigrira u Francusku i Veliku Britaniju, potom u SAD; nije se uspio prilagoditi studijskom sistemu, pa je ondje režirao samo tri filma i jednu tv-seriju. Vrativši se 50-ih godina u SR Njemačku, ne uspijeva obnoviti filmsku karijeru, već se kao dramaturg bavi kazalištem. Snimio je golem broj filmova; sa sigurnošću mu se može pripisati oko 80 nijemih i oko 25 zvučnih.

Mjesto:

Beč (Austrija)

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Njemački

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1880-1963 g.

Funkcije:

Redatelj

Naslov:

Vuk-Pavlović, Pavao

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Pavao Vuk-Pavlović (Koprivnica, 02.02.1894. - Zagreb, 13.11.1976.), filozof.

Gimnaziju završio u Zagrebu (1912.), nakon toga studirao na Sveučilištu u Leipzigu, gdje je slušao Wundta, Volkelta i Sprangera. Zbog rata prekinuo školovanje u spomenutom gradu i nastavio ga u Zagrebu, te 1921. doktorirao disertacijom "Spoznaja. Metodologički pokušaj s osobitim obzirom na problem očitosti". Usavršavao se u Berlinu. Godine 1922. imenovan nastavnikom na III. realnoj gimnaziji. Dopisni član JAZU od 1928. godine. Od 1929. do 1941. docent na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, od 1948. radio u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu kao viši bibliotekar, tri godine kasnije umirovljen. Godine 1958. izabran za izvanrednog, a 1961. za redovitog profesora na Filozofskom fakultetu u Skoplju. Godine 1972. vratio se u Zagreb. U svojim se radovima ponajviše bavio spoznajnoteorijskim i metafizičkim te aksiološkim i estetičkim problemima. Djela: "Spoznaja i spoznajna teorije" (1926.), "Opravdanje vjere" (1933.), "Razvaline" (1964.), "Duševnost i umjetnost" (1976.).

Mjesto:

Koprivnica (KOPRIVNICA)

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Hrvatski

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1894-1976 g.

Funkcije:

Filozof

Naslov:
Negri, Pola

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Pola Negri (03.01.1897. - 01.08.1987.), njemačko-američka glumica poljskoga podrijetla. Isprva balerina u Sankt Peterburgu, od 1913. nastupala u kazalištu u Varšavi, od 1917. u kazalištu M. Reinhardta u Berlinu. Nastupajući od 1914. i na filmu, veliku je popularnost stekla ulogama fatalnih ili mondenih žena, posebno u filmovima E. Lubitscha Oči mumijske (Die Augen der Mumie Ma, 1918.), Carmen (1918.), Gospođa Dubarry (Madame Dubarry, 1919.), Sumurun (1920.), Brdska mačka (Die Bergkatze, 1921.), Plamen (Die Flamme, 1922.). Od 1922. u Hollywoodu, gdje je s istim uspjehom tumačila tipološki slične uloge, uglavnom hirvitih i ekstravagantnih strankinja, npr. u Lubitschevu Zabranjenom raj (Forbidden Paradise, 1924., kao Katarina Velika) te Hotelu Imperial (1927.) i Ženi pred sudom (The Woman on Trial, 1928.) – oba u režiji M. Stillera. Jedna od najvećih zvijezda nijemoga filma; nakon pojave zvučnoga filma vratila se u Njemačku. Vrativši se 1941. u SAD, ubrzo se povukla.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Poljski

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1897-1987 g.

Funkcije:
Glumica

Naslov:

Jurgens, Curd

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Curd Jurgens (13.12.1915. – 18.06.1982.), njemački filmski i kazališni glumac. Isprva novinar. Na filmu od 1935., od 1936. u kazalištima Berlina i Beča (Burgtheater). Zvijezdom njemačkog filma postao filmom Đavolji general (Des Teufels General, 1955.) H. Kautnera, nakon čega je ostvario i međunarodnu karijeru u mnogobrojnim njemačkim, francuskim i drugim filmovima. Nastupio je u više od 100 filmova. Značajniji filmovi: Heroji su umorni (Les Héros sont fatigués, 1955.) Yvesa Ciampija, I Bog stvori ženu (Et Dieu créa la Femme, 1956.) R. Vadima, Gorka pobjeda (Bitter Victory, 1957.) N. Raya, Pukovnik i ja (Me and the Colonel, 1958.) Petera Glenvillea, Lord Jim (1965.) R. Brooksa, Bitka na Neretvi (1969.) V. Bulajića.

Mjesto:

Berlin

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Njemački

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1915-1982 g.

Funkcije:

Glumac

Naslov:
Marenbach, Leny

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Leny Marenbach (20.12.1907. - 26.01.1984.), njemačka filmska glumica.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1907-1984 g.

Funkcije:
Glumica

Naslov:
Löwitsch, Klaus

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Klaus Löwitsch (08.04.1936. - 03.12.2002.), njemački glumac. Najpoznatiji u Njemačkoj po ulozi u televizijskoj seriji Peter Strohm.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1936-2002 g.

Funkcije:
Glumac

Naslov:

Petrović, Ivan

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Ivan Petrović (01.01.1894. - 18.10.1962.), njemački filmski glumac srpskog podrijetla. Završio Politehniku u Budimpešti. Nakon služenja u I. svjetskom ratu, filmsku karijeru započinje 1918. u Beču. U nijemom razdoblju tumači uglavnom zavodnike, dok u zvučnom prelazi na karakterne uloge. Prvi glumac iz Jugoslavije koji je ostvario značajnu međunarodnu karijeru, surađivao je s vodećim redateljima u više od 100 filmova uglavnom na njemačkom govornom području, ali i mađarske, francuske i američke proizvodnje.

Mjesto:

Beč (Austrija)

Pravni status osobe:

fizička osoba

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1894-1962 g.

Funkcije:

Glumac

Naslov:
Tiedtke, Jakob

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Jakob Tiedtke (23.06.1875. - 30.06.1960.), njemački filmski glumac.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1875-1960 g.

Funkcije:
Glumac

Naslov:
Paulig, Albert

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Albert Paulig (14.01.1873. - 19.03.1933.), njemački filmski glumac koji je bio popularan tijekom nijeme ere. Paulig je snimio svoj prvi film 1914. godine.

Mjesto:
Berlin

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Pismo:
Latinica

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1873-1933 g.

Funkcije:
Glumac

Naslov:

Župić-Dajčev, Klara

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Klara Župić-Dajčev (Zagreb, 30.05.1897. – Zagreb, 03.06.1984.), liječnica.

Studij medicine završila u Berlinu, nakon čega je radila kao sekundarna liječnica u Bolnici milosrdnih sestara u Zagrebu. Od 1924. do 1933. radila kao liječnica socijalnog osiguranja i privatna liječnica u Zemunu, a od 1937. ponovno u Zagrebu. Bila je pristaša feminizma (objavljivala tekstove u Ženskom svijetu i Ženskom pokretu) i antropozofije. U Liječničkom vjesniku pisala o temeljima antropozofske farmakologije i medicinskim problemima u svjetlu antropozofije. Od 1931. do 1941. redovito surađivala u časopisu Jugoslavenskog antropozofskog društva Upoznaj sebe, kojeg je uređivao njezin suprug Stanislav Župić, objavljujući pod pseudonimom "Medicus" i "Vestigator". U vlastitoj privatnoj ordinaciji primjenjivala homeopatski način liječenja.

Mjesto:

Zagreb (ZAGREB)

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Hrvatski

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1897-1984 g.

Funkcije:

Liječnica.

Naslov:
Reinhardt, Max

Vrsta osobe:
Osoba

Povijest:
Max Reinhardt (09.09.1873. - 30.10.1943.), austrijsko-njemački kazališni redatelj. Karijeru započeo 1893. kao glumac u Salzburgu, a 1894. na poziv O. Brahma otišao je u Deutsches Theater u Berlin. Ondje je 1902. osnovao Kleines Theater. Godine 1905–20. i 1924–32. vodio je Deutsches Theater; u međuvremenu režirao u Beču, osnovao Svečane igre u Salzburgu (1920.) te gostovao u Velikoj Britaniji. Značajan je i njegov doprinos filmu, osobito osvjetljenjem i stilom glume na struje u njemačkom filmu 1920-ih. U njegovoj trupi djelovali su mnogi istaknuti njemački filmaši iz tog razdoblja, npr. redatelji F. W. Murnau, E. Lubitsch, P. Leni. U Njemačkoj je između 1908. i 1913. režirao četiri filma, a u Hollywoodu je 1935. za film adaptirao (koredatelj W. Dieterle) svoju predstavu Shakespeareova Sna ivanjske noći (Midsummer Night's Dream) iz kazališta u Los Angelesu.

Mjesto:
Salzburg

Pravni status osobe:
fizička osoba

Jezik:
Njemački

Status:
Aktivno

Vrijeme djelovanja:
1873-1943 g.

Naslov:

Dugan, Franjo st.

Vrsta osobe:

Osoba

Povijest:

Franjo Dugan (stariji) (Krapinica kraj Zlatara, 11.09.1874. - Zagreb, 12.12.1948.), skladatelj, orguljaš, glazbeni pedagog i pisac.

Prva dva razreda gimnazije pohađao je u Varaždinu. Od 1886. pitomac je Nadbiskupskog orfanotrofija i učenik gornjogradske gimnazije u Zagrebu. Tada dolazi i u ozbiljniji dodir s glazbom sudjelujući u zboru orfanotrofija. Uskoro se toliko usavršava da prati na orguljama pjevanje pitomaca, a zatim vodi i njihov zbor. U petnaestoj godini postaje orguljaš u crkvi sv. Petra. Po završetku šestog razreda gimnazije prelazi u Nadbiskupsko sjemenište. Tijekom studija sudjeluje u radu pjevačkog društva sjemeništaraca Vijenac, a u orguljanje ga upućuje orguljaš zagrebačke katedrale V. Kolander. Godine 1893. napušta teologiju i upisuje studij matematike na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a 1895. ga zagrebački Kaptol imenuje drugim orguljašem katedrale. Iste godine počinje pisati glazbene kritike u Obzoru. Po završetku studija postao je 1897. pomoćnim nastavnikom u gornjogradske gimnaziji.

Godine 1901. postaje zborovođa pjevačkog društva Kolo. S cecilijanskim pokretom upoznao se još u sjemeništu, te 1906. biva jedan od osnivača Cecilijina društva. Iste godine izabran je za člana ravnateljstva glazbene škole Hrvatskog glazbenog zavoda (iz koje će se razviti današnja Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu), a 1907. dobiva jednogodišnji dopust i od Zemaljske vlade potporu za proučavanje ustroja i nastavnih planova europskih glazbenih škola, te odlazi u Berlin, gdje na Visokoj školi za glazbu završava studij kompozicije, dirigiranja i orgulja. Po povratku u Zagreb u rujnu iste godine naslijedio je I. Zajca na mjestu ravnatelja škole Zavoda i uz to postao učiteljem zbornog pjevanja. Zbog pokušaja reformiranja školskog sustava i nastave sukobio se sa zavodskim odborom, pa je 1909. premješten na Realnu gimnaziju u Osijeku sa zadaćom da vodi glazbenu naobrazbu srednjoškolaca. Po završetku školske godine dobio je, na vlastiti zahtjev, mjesto profesora matematike i fizike u zagrebačkoj I. realnoj gimnaziji. Istodobno je 1912., nakon Kolanderove smrti, postao glavnim orguljašem zagrebačke katedrale. Pošto je glazbena škola Zavoda 1916. prerasla u Konzervatorij, a 1920. postala državnom ustanovom, Dugan je ponovno imenovan ravnateljem (1920. - 1922.). Na konzervatoriju je u zajednici sa profesorskim zborom uveo nastavni program po uzoru na strane glazbene ustanove toga tipa, a kad je 1922. Konzervatorij prerastao u Muzičku akademiju, taj je program postao temeljem razvika visokoškolske nastave. Na Akademiji je predavao polifone discipline, orgulje i kompoziciju (1927. - 1940. bio je pročelnikom Odjela za kompoziciju). Usporedo je obavljao orguljašku službu u crkvama sv. Marka i sv. Marije, uspješno vodio Oratorijski zbor sv. Marka (1923. - 1926.), te redovito surađivao u radu Cecilijinog društva i u časopisu Sv. Cecilija kao urednik glazbenog priloga (1907. - 1943.) i pisac.

Dužnost rektora Muzičke akademije obavljao je 1940/1941. Umirovljen je 1941. godine. Godine 1919. imenovan je dopisnim, a 1921. redovitim članom Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Pedagoški rad F. Dugana st. na Muzičkoj akademiji dao je brojne rezultate. Izradio je znanstvenu osnovicu za predmete kontrapunkt i fuga, odgojio mnoge istaknute koncertne i crkvene orguljaše, te niz istaknutih skladatelja (B. Bjelinski, I. Lhotka Kalinski i dr), a za potrebe studija napisao je nekoliko vrsnih priručnika, među kojima su Akustika (1943.) i Nauk o glazbalima (1944.) s opsežnim opisom orgulja. Prva mu je zapisana skladba Jesu dulcis memori (1890.) za muški zbor. Za vrijeme studija u sjemeništu skladao je prvenstveno za orgulje. Skladbe nastale u drugom razdoblju (1893. - 1908.) odlikuju se znanjem kontrapunktnih tehnika, a neke su već zrele skladbe, osobito Toccata alla fuga (1894.), njegova najpoznatija orguljaška skladba. S ostalim kompozicijama iz tog razdoblja obuhvaćene su sve vrste Duganova stvaralaštva: solo popijevke, zborovi svjetovnog

i duhovnog sadržaja, te komorne i orkestralne skladbe. Treće razdoblje sadržava djela skladana za boravka u Berlinu 1908: dva gudačka kvarteta, sonatu za violinu i glasovir u g-molu i Simfonijski andante. Prema novijem vrednovanju smatra se da skladateljska skupina kojoj je pripada Dugan (zajedno sa D. Pejačević, B. Bersom, J. Hatzeom i dr) biva ishodištem u postavljanju temelja razvitka nove hrvatske glazbe. Dugan je posebice svojim orguljaškim skladbama nastalim 1892. - 1909. uveo u hrvatsku glazbu izražajne i koncertantno-tehničke mogućnosti modernih orgulja; njegovi preludiji i fuge prva su znatnija djela te vrste u hrvatskoj orguljaškoj glazbi. Vrijedne je prinose dao i komornoj glazbi, skladajući prvu violinsku sonatu u Hrvatskoj (1908.), te kompozicijski dotjerane gudačke kvartete. Stilski je Dugan ostvario sintezu tradicionalne polifonije i strogih kompozicijskih oblika s kasnoromantičkim harmonijskim izrazom.

Djela osniva na čvrstim tradicionalnim oblicima očitujući maštovitost u harmonijskoj građi, koja razvijenošću i uporabom kromatike nadilazi prethodnike. Pri oblikovanju pojedinih skladba uzori su mu kasnorenesansna vokalna polifonija i barokni majstori (posebice J. S. Bach), a naziru se i utjecaji domaćih skladatelja 19. stoljeća (V. Lisinski, I. Zajc). Melodika mu je jednostavna, usrdna i izražajna. Dugan se nadahnjuje i narodnom pjesmom, te se u njegovim skladbama mjestimice nailazi na njezin prizvuk. Treće je područje Duganova neumorna djelovanja promicanje cecilijanskih nastojanja oko obnove crkvene glazbe. Tijekom uređivanja glazbenog priloga Sv. Cecilije objelodanio je mnoge nove i stare hrvatske crkvene skladbe. Kao katedralni orguljaš Dugan je svakodnevno sudjelovao pri izvedbama gregorijanskog koral. Pratlja na orguljama izvodila se bez tiskanih priručnika, pa je Dugan improvizirao, a zatim i bilježio, stvorivši opsežno djelo koja obuhvaća harmonizacije gregorijanskih napjeva za cijelu crkvenu godinu. Njegovim nastojanjem obnovljene su mnoge stare orgulje, te postavljene nove. Crkvena se glazba dotad u nas izvodila uglavnom pri obredima, a tek je Dugan po boravku u Berlinu uveo praksu orguljaških i crkvenih koncerata. Kao glazbeni pisac započeo je objavljivanjem kritika u Obzoru i Narodnim novinama, te nastavio u Glazbenom vjesniku i Sv. Ceciliji. U potonjoj je pisao objašnjenja uz glazbene priloge, te stručne napise i rasprave o orguljaškoj crkvenoj i svjetovnoj glazbi, glazbenom odgoju, povijesnim temama, te prikazivao teorijska djela i skladbe. Suradivao je i u drugim listovima i časopisima. Preminuo je u Zagrebu 12. prosinca 1948. godine.

Mjesto:

Varaždin (VARAŽDIN)

Pravni status osobe:

fizička osoba

Jezik:

Hrvatski

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1874-1948 g.

Funkcije:

Plodovi Duganova pedagoškog rada na Muzičkoj akademiji bili su mnogostruki: odgojio je mnoge istaknute koncertne i crkvene orguljaše te niz skladatelja, za potrebe studija napisao je nekoliko vrsnih teorijskih djela i priručnika među kojima su Akustika (1943.) i Nauk o glazbalima (1944.). Prva mu je zapisana skladba "Jesu dulcis memori pisana za muški zbor" (1890.). Najpoznatija skladba za orgulje mu je "Toccata alla fuga" (1894.). Vrijedne je doprinose dao i komornoj glazbi skladajući prvu violinsku

sonatu u Hrvatskoj (1908.), te kompozicijski dotjerane gudačke kvartete.
Od 1907. do 1943. uređivao je glazbeni prilog društvenog glasila "Sv.
Cecilija".

Naslov:

Poslanstvo Nezavisne Države Hrvatske Berlin

Vrsta osobe:

Pravna osoba/Tijelo

Povijest:

Osnivanje predstavništava NDH u inozemstvu bilo je u nadležnosti Ministarstva vanjskih poslova NDH. To je određeno naredbom od 24.6.1941. kojom je u djelokrugu MVP-a diplomatska i konzularna služba, a precizirano je naredbom od 22.3.1943. po kojoj predstavništva NDH u inozemstvu osniva Upravni odsjek Općeg odjela MVP-a NDH. Shodno tomu Poslanstvo NDH u Berlinu, kao ni ostala poslanstva NDH, nije bilo ustanovljeno službenom objavom u Narodnim novinama, nego internom odlukom Ministarstva. Nema pouzdanih podataka niti o prestanku rada Poslanstva, ali je završetak diplomatskih aktivnosti NDH u Berlinu zasigurno povezan s ratnim djelovanjima i ulaskom Crvene armije u taj grad.

Mjesto:

Berlin

Pravni status osobe:

državno tijelo

Napomena:

Sjedište u Berlinu bilo je na adresi Brahmstrasse 8 i 10. Poslanici u Berlinu bili su: Branko Benzon, Mile Budak, Stjepan Ratković, Vladimir Košak.

Jezik:

Hrvatski

Pismo:

Latinica

Status:

Aktivno

Vrijeme djelovanja:

1941-1945 g.

Funkcije:

Poslanstva NDH obavljaju diplomatski promet sa stranim vladama, dok konzulati brinu za gospodarske interese zemlje i njezinih državljana, te štite hrvatske državljane kod mjesnih vlasti. Predstavništva NDH u inozemstvu šalju u MVP NDH politička i novinska izvješća o tekućim i strateškim pitanjima, izdaju putovnice i druge isprave hrvatskim državljanima i sl.

Prema zakonskim odredbama propisanim za Ministarstvo vanjskih poslova (NN 59/1941, 99/1941, 229/1942, 71/1943), utvrđuje se stvarna nadležnost poslanstava uopće koja uključuje: zastupanje i predstavljanje države u inozemstvu, zastupanje probitaka državljana NDH i državnih pripadnika u inozemstvu, međunarodni ugovori i nagodbe, političko i novinsko izvještavanje, promidžba u inozemstvu, kulturna djelatnost i kulturna suradnja u inozemstvu, konzularno-gospodarski poslovi – reguliranje putovnica, viza i drugih isprava, molbe za useljenje u NDH i sl.